

Κωστής Κοκκινόφτας  
Κέντρο Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου  
**ΤΑ ΕΚΤΟΣ ΚΥΠΡΟΥ ΜΕΤΟΧΙΑ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΚΥΚΚΟΥ**

Σε παλαιότερα σημειώματά μας είχαμε αναφερθεί στα εκτός Κύπρου Μετόχια της Μονής Κύκκου των χρόνων της Τουρκοκρατίας, που βρίσκονταν στον Γαλατά και το Διπλοκίονιο της Κωνσταντινούπολης, στη Σμύρνη, την Αττάλεια και την Προύσα της Μικράς Ασίας, στην Αμάσεια του Πόντου, στη Βαρτζία της Γεωργίας, στη Φιλιπούπολη της Ανατολικής Ρωμυλίας και στην Αδριανούπολη και την Περίσταση της Ανατολικής Θράκης<sup>1</sup>. Στη συνέχεια παρατίθενται όσες σχετικές αναφορές έγινε κατορθωτό να εντοπιστούν για τα υπόλοιπα εκτός Κύπρου Μετόχια της Μονής: της Πανόρμου στην Προποντίδα, της Κω στα Δωδεκάνησα, της Τσέριανης στην Ήπειρο, της Λάρισας στη Θεσσαλία, της Τρίπολης στον Λίβανο, της Ξάνθης στη Δυτική Θράκη, των Σερρών στην Κεντρική Μακεδονία και της Εφέσου στη Μικρά Ασία. Είναι δε πολύ πιθανόν στον ανωτέρω κατάλογο να προστεθούν ακόμη μερικά, αφού κάποιες καταγραφές σε κώδικες του Αρχείου της Μονής Κύκκου παραπέμπουν στη λειτουργία Μετοχίων και σε άλλες εκτός Κύπρου περιοχές. Για παράδειγμα, στον λεγόμενο «Κώδικα Κύκκου», που περιλαμβάνει πολλές πληροφορίες για τις δραστηριότητες της Μονής Κύκκου κατά τον 18ο αιώνα, υπάρχουν αρκετές αναφορές για το «ταξίδιον της Μυτιλήνης» και την αποστολή Κυκκωτών μοναχών στο νησί<sup>2</sup>. Ωστόσο, επειδή τα σχετικά στοιχεία δεν είναι επαρκή, περιοριζόμαστε στην παρουσίαση μόνο των προαναφερθέντων Μετοχίων, για τα οποία έχουμε συγκεκριμένες πληροφορίες και θα επανέλθουμε στην περίπτωση που εντοπιστούν σαφέστερες ιστορικές αναφορές.

---

1. Για τα Μετόχια αυτά βλ. Κωστή Κοκκινόφτα, «Το Μετόχιο της Μονής Κύκκου στη Γεωργία», *Ενατενίσσεις* 9 (2009) 138-141· Του ιδίου, «Τα Μετόχια της Μονής Κύκκου στη Μικρά Ασία και στον Πόντο», *Ενατενίσσεις* 12 (2010) 198-103· Του ιδίου, «Το Μετόχιο της Μονής Κύκκου στην Κωνσταντινούπολη», *Ενατενίσσεις* 15 (2011) 154-159· Του ιδίου, «Τα Μετόχια της Μονής Κύκκου στην Ανατολική Ρωμυλία και την Ανατολική Θράκη», *Ενατενίσσεις* 16 (2012) 100-105.

2. Θεόδωρου Παπαδόπουλου, *Κώδιξ Μονής Κύκκου*, Λευκωσία 2008, σ. 14, 22.

### Το Μετόχιο στην Πάνορμο

Το Μετόχιο στην κωμόπολη Πάνορμο, στην ανατολική ακτή της Προποντίδας, βρισκόταν στην ενορία του Αγίου Γεωργίου και αναφέρεται σε οθωμανικό έγγραφο του Αρχείου της Μονής Κύκκου, ημερομηνίας 16 Δεκεμβρίου 1806. Σύμφωνα με το περιεχόμενό του, αυτό αποτελείτο από μία διώροφη κατοικία με αυλή και πωλήθηκε από κάτοικο της κοινότητας στον αντιπρόσωπο της Μονής Κύκκου παπα-Γεράσιμο. Ωστόσο, σε ελληνικό σημείωμα επί του εγγράφου αναφέρεται ότι ανηγέρθη από κάποιον Ιερόθεο, προφανώς μοναχό της Μονής Κύκκου και οικείο με τον γραφέα<sup>3</sup>. Σύμφωνα με κατάλογο συνδρομητών εκκλησιαστικού μουσικού βιβλίου, που εκδόθηκε το 1825 στην Κωνσταντινούπολη, την περίοδο αυτή διέμενε στην Πάνορμο ο Κυκκώτης μοναχός Καλλίνικος. Δεν γνωρίζουμε, όμως, κατά πόσο συνδεόταν με το Μετόχιο ή όχι<sup>4</sup>.

Για το Μετόχιο της Πανόρμου, από ό,τι έχουμε υπόψη μας, δεν σώζεται οποιαδήποτε άλλη πληροφορία.

### Το Μετόχιο στην Τσέριανη

Το Μετόχιο στο μικρό χωριό Τσέριανη της Ηπείρου, που βρίσκεται μερικά χιλιόμετρα έξω από τα Ιωάννινα και σήμερα φέρει την ονομασία Λοφίσκος, αναφέρεται από την τοπική ιστορία της κοινότητας. Επίσης, σύμφωνα με σχετική δυσανάγνωστη επιγραφή σε εντοιχισμένη πλάκα στην εξωτερική νότια πλευρά, ο κεντρικός ναός της Τσέριανης, που ήταν αφιερωμένος στη Θεοτόκο, ανηγέρθη το 1762 με δαπάνες της Μονής Κύκκου: «κατά τό αψξβ Νοεμβρίου β' ΔΙΑ ΔΑΠΑΝΗΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΗΣ ΕΠΟΝΟΜΑΖΟΜΕΝΗΣ ΚΟΙΜΗΣΙΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ ΚΥΚΟΥ...»<sup>5</sup>. Ούτε και για το Μετόχιο αυτό σώζονται οποιαδήποτε άλλα στοιχεία.

---

3. Ιωάννη Θεοχαρίδη, *Οθωμανικά Έγγραφα 1572-1839*, τ. Δ', Λευκωσία 1993, σ. 1729.

4. Γιώργου Μύαρη, «Κυκκώτες συνδρομητές σε βιβλία του Μείζονος Ελληνισμού από την περίοδο του Διαφωτισμού ως τα μέσα του εικοστού αιώνα», *Επετηρίδα Κέντρου Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου* 5 (2001) 545-546.

5. Στέφανου Μπέττη, *Κουρεντιακά ή για την άλλοτε επαρχία Κουρέντων και τα 88 χωριά της. (Από την αρχαιότητα ως το 1913)*, Γιάννινα 1997, σ. 559-560.

## Το Μετόχιο στη Λάρισα

Το Μετόχιο της Λάρισας είναι γνωστό από την τοπική ιστορία της πόλης, σύμφωνα με την οποία βρισκόταν στα βορειοανατολικά της κομόπολης Αγιάς. Όπως αναφέρεται, σε αυτό είχαν βρεθεί «τεμάχια λιθογραφίας των τοιχογραφιών της Μονής Κύκκου», χωρίς, όμως, να δίνονται οποιεσδήποτε επεξηγήσεις. Αναφέρεται ακόμη, ότι το Μετόχιο είχε ναΐδριο αφιερωμένο στην Αγία Παρασκευή, τις εικόνες του οποίου ζωγράφισε ο Μιχαήλ Αποστόλης<sup>6</sup>.

Ο τελευταίος είναι γνωστό ότι εργάστηκε για αρκετό χρονικό διάστημα στα τέλη του 18ου αιώνα στην Κύπρο και στη Μονή Κύκκου. Για παράδειγμα, το 1774, μαζί με τον βοηθό του Μιχαήλ τον Κύπριο, τον γνωστό Μιχαήλ Προσκυνητή ή Χατζημιχαήλ από τα Καμινάρια, αγιογράφησε τις εικόνες του τέμπλου, που απεικονίζουν τον Χριστό, την Παναγία, τον Άγιο Νικόλαο, τον Άγιο Ιωάννη τον Θεολόγο, τον Άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο και τον Άγιο Παντελεήμονα, και επιχρύσωσε το εικονοστάσιο και τον άμβωνα του καθολικού της Μονής του Αγίου Παντελήμονα Αχεράς. Από τις εικόνες αυτές ο Μιχαήλ του Αποστόλη υπογράφει δύο: ως «Μιχαήλ Θεσσαλονικεύς» την εικόνα της Θεοτόκου και ως «Μιχαήλ ο ελάχιστος των ζωγράφων» την εικόνα του Αγίου Παντελήμονα<sup>7</sup>.

Ακόμη, στη Μονή Κύκκου σώζονται τέσσερις εικόνες, που φέρουν την υπογραφή του, αυτές του Αρχαγγέλου Μιχαήλ (1772), του Αγίου Μανδηλίου (1776, σήμερα στο Μουσείο της Μονής), του Χριστού ως Μεγάλου Αρχιερέα (1799, βρίσκεται στον δεσποτικό θρόνο του

---

6. Μιλτιάδη Δάλλα, «Αρχεῖον Ἱστορικόν», *Θεσσαλικά Χρονικά* 5 (1936) 242· Τζων Κουμουλίδη - Λάζαρου Δεριζιώτη, *Εκκλησίες της Λαρίσης*, Αθήνα 1985, σ. 34-35.

7. Κωστή Κοκκινόφτα, *Ιερά Μονή Αγίου Παντελεήμονος Αχεράς*, Κύπρος 2009, σ. 74-76. Για τον Μιχαήλ του Αποστόλη βλ. Φοίβου Πιομπίνου, *Έλληνες αγιογράφοι μέχρι το 1821*, Αθήνα 21984, σ. 255-256· Αθανάσιου Παπαγεωργίου, «Μιχαήλ Θετταλός ή Θεσσαλονικεύς», *Μεγάλη Κυπριακή Εγκυκλοπαίδεια*, τ. 10ος, Λευκωσία 1989, σ. 89. Για τον Μιχαήλ προσκυνητή βλ. Κωστή Κοκκινόφτα, *Τα Καμινάρια*, Λευκωσία 2009, σ. 126-143.

καθολικού) και της Ελεούσας του Κύκκου (1801)<sup>8</sup>. Στην ίδια Μονή, «ο Μιχαήλ του Αποστόλη εκ Θεσσαλίας», όπως υπογράφει, εργάστηκε, το 1776, για τον σχεδιασμό της σύνθεσης μεγάλων διαστάσεων Χαλκογραφίας με δεκατέσσερις σκηνές από την ιστορία της και πανοραμική απεικόνιση του κτηριακού συγκροτήματός της, που τυπώθηκε στη Βενετία με επιστασία του Αρχιμανδρίτη Κυπριανού, το 1778<sup>9</sup>.

Από τις χειρόγραφες ενθυμήσεις του Κύπριου Ιερομόναχου Γερασίμου, τις οποίες διέσωσε ο ντόπιος λόγιος Θεόδωρος Χατζημιχάλης, πληροφορούμαστε ότι στο Μετόχιο αυτό είχε χρηματίσει το 1792 προϊστάμενος ο Κυκκώτης Ιερομόναχος Μελχισεδέκ, έχοντας ως συνοδεία τους παπα-Κοσμά και παπα-Φιλήμονα. Όπως αναφέρεται, οι μοναχοί αυτοί πραγματοποίησαν εράνους υπέρ της Μονής Κύκκου, στις επαρχίες Δημητριάδος, Λαρίσης και Πλαταμώνος, αντιστοίχως<sup>10</sup>. Στις ίδιες ενθυμήσεις αναφέρεται ακόμη, ότι μετά από αίτημα του Κύπριου Μητροπολίτη Δημητριάδος και Ζαγοράς (1794-1821) Αθανάσιου Κασσαβέτη, που υπέβαλε το 1800, ο τότε Ηγούμενος Κύκκου έστειλε στο Μετόχιο της Αγίας τον

---

8. Στυλιανού Περδίκη, «Έργα του Μιχαήλ του Θεσσαλονικέως στην εν Κύπρω Μονή Κύκκου», στον τόμο: Φιλοσοφικής Σχολής Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (έκδ.), *Τέταρτη Συνάντηση Βυζαντινολόγων Ελλάδος και Κύπρου, 20-22 Σεπτεμβρίου 2002. Εισηγήσεις - Περιλήψεις ανακοινώσεων*, Θεσσαλονίκη 2003, σ. 216-217. Ας σημειωθεί ότι η εικόνα του Αγίου Μανδηλίου παρατίθεται από τον Στυλιανό Περδίκη, «Φορητές εικόνες», στον τόμο: Πολιτιστικού Ιδρύματος Ιεράς Μονής Κύκκου (έκδ.), *Ιερά Μονή Κύκκου. Εικόνων ανεσπέρου φωτός*, Αθήνα 2010, σ. 372.

9. Στυλιανού Περδίκη, «Η περιγραφή της Ιεράς Μονής Κύκκου σε μια χαλκογραφία του 1778», *Επετηρίδα Κέντρου Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου* 1 (1990) 33-34, όπου δημοσιεύεται επίσης η σχετική επιγραφή με το όνομά του.

10. Νεκτάριου Δρόσου, «Τρεις ενθυμήσεις από την Αγία για την Μητρόπολη της Δημητριάδας 1792-1829», *Θεσσαλικό Ημερολόγιο* 40 (2001) 113-114.

Πρωτοσύγκελλο Ευθύμιο, τον προαναφερθέντα ανενπί του Γεράσιμο, ο οποίος εργάστηκε αργότερα ως δάσκαλος στο χωριό Κανάλια του Βόλου, και τον παπα-Αθανάσιο<sup>11</sup>.

Ίσως στο ίδιο Μετόχιο να υπηρέτησε και ο Κυκκώτης Ιερομόναχος Δοσίθεος, ο οποίος εργάστηκε στα μέσα του 19ου αιώνα ως διδάσκαλος στην Αμμόχωστο και στη γενέτειρά του Γύψου, αφού σε αχρονολόγητη επιστολή του προς τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου (1854-1865) Μακάριο Α΄ αναφέρεται σε εντυπώσεις που είχε από σχολικούς κήπους της Θεσσαλίας, κατά την εκεί παραμονή του<sup>12</sup>.

Επίσης, ίσως να συνδέεται με το Μετόχιο της Λάρισας και ο Κυκκώτης Ιερομόναχος Αγάπιος, ο οποίος υπηρέτησε στην περιοχή της Θεσσαλίας τη δεκαετία του 1830, οπότε εντοπίζεται ως συνδρομητής σε τρία βιβλία εκκλησιαστικού περιεχομένου, που εκδόθηκαν το 1832, 1835 και 1836, με την αναφορά ότι διέμενε στα Τρίκκαλα<sup>13</sup>.

Ας αναφερθεί ακόμη, ότι στον λεγόμενο «Κώδικα Κύκκου» σημειώνεται πως τον Σεπτέμβριο του 1740 επισκέφθηκε την περιοχή της Λάρισας ο Πρωτοσύγκελλος της Μονής Κύκκου Διονύσιος για διεξαγωγή εράνων, έχοντας μαζί του άγια λείψανα. Δεν αναφέρεται, όμως, οποιαδήποτε σχέση του με το Μετόχιο<sup>14</sup>.

#### Το Μετόχιο στην Κω

Η παλαιότερη αναφορά στο Μετόχιο της Κω γίνεται στον προαναφερθέντα «Κώδικα Κύκκου», όπου σημειώνεται σε καταγραφή, ημερομηνίας 1ης Μαρτίου 1758, ότι ο ευρισκόμενος στην Έφεσο Κυκκώτης Πρωτοσύγκελλος Ιωαννίκιος κατέβαλε, ανάμεσα σε

---

11. Ν. Δρόσου, «Τρεις ενθυμήσεις από την Αγία για την Μητρόπολη της Δημητριάδας 1792-1829», *ό.π.*, σ. 113. Για τον Αθανάσιο Κασσαβέτη βλ. Κωστή Κοκκινόφτα, «Ο Κύπριος Μητροπολίτης Δημητριάδος και Ζαγοράς Αθανάσιος Κασσαβέτης», *Απόστολος Βαρνάβας* 55 (1994) 18-21.

12. Για τον Δοσίθεο και το περιεχόμενο της επιστολής αυτής βλ. Κωστή Κοκκινόφτα, *Η Μονή Κύκκου στο Αρχείο της Αρχιεπισκοπής Κύπρου (1634-1878)*, Λευκωσία 2011, σ. 181-184, 304-305.

13. Γ. Μύαρη, «Κυκκώτες συνδρομητές σε βιβλία του Μείζονος Ελληνισμού από την περίοδο του Διαφωτισμού ως τα μέσα του εικοστού αιώνα», *ό.π.*, σ. 546, 548.

14. Θ. Παπαδόπουλου, *Κώδιξ Μονής Κύκκου*, *ό.π.*, σ. 13.

άλλα, και 330 γρόσια για την ανακαίνισή του. Στον ίδιο κώδικα αναφέρεται και παρουσία, το 1740, του Κυκκώτη μοναχού παπα-Γερασίμου στην Κω, όπου μετέβη, συνοδευόμενος από ομώνυμό του Ιεροδιάκονο, πιθανότατα για τη διεξαγωγή ζητείας, αφού είχαν μαζί τους άγια λείψανα, που συνήθιζαν να μεταφέρουν οι μοναχοί της Μονής κατά τη μετάβασή τους στο εξωτερικό, για συλλογή εράνων<sup>15</sup>. Στα δύο αυτά σημειώματά, όμως, δεν γίνεται άμεση αναφορά στο Μετόχιο, ούτε και παρατίθενται περαιτέρω πληροφορίες<sup>16</sup>.

Το Μετόχιο της Κω αναφέρεται επίσης σε αχρονολόγητο έγγραφο των μέσων του 18ου αιώνα, που σώθηκε στον λεγόμενο Κώδικα του «Αρχείου Δουλείας της Ιεράς Μητροπόλεως Κω». Σύμφωνα με όσα αναφέρονται, ο απεσταλμένος της Μονής Κύκκου Πρωτοσύγκελλος Ιωαννίκιος πώλησε, επί αρχιερατείας Μελετίου (1748-1761), οικία του Μετοχίου, «κτίμα και αφιέρωμα» της Μονής, στον «διάκο Γιάννην, γαμβρόν του μακαρίτου Παπά Φραγκούλη», διότι η Μονή Κύκκου είχε άμεσες και επιτακτικές οικονομικές ανάγκες. Για την ολοκλήρωση της αγοραπωλησίας, ο Ιωαννίκιος παρέδωσε στον νέο ιδιοκτήτη «ιδιόχειρον γράμμα βεβαιωτικόν και εμάρτυρον, έχον και την σφραγίδα του Ιερού Μοναστηρίου»<sup>17</sup>.

Σύμφωνα με την τοπική παράδοση, τα περιουσιακά στοιχεία, που είχε η Μονή Κύκκου στην Κω, προέρχονταν από δωρεές και αφιερώσεις κατοίκων «διά ψυχικήν των σωτηρίαν και μνημόσυνον αιώνιον»<sup>18</sup>. Δεν έχουμε, όμως, οποιοσδήποτε πληροφορίες για αυτά, ούτε και πότε εκποιήθηκαν στο σύνολό τους, αφού τα σχετικά σημειώματα και έγγραφα στους Κώδικες της τοπικής Μητρόπολης δεν μας διαφωτίζουν για το θέμα. Γνωρίζουμε μόνο για την επίσκεψη στο νησί των δύο προαναφερθέντων Ιερομονάχων Χρυσάνθου και Ανθίμου, το

---

15. Για παράδειγμα, άγια λείψανα είχαν μαζί τους οι Κυκκώτες Ιερομόναχοι Χρυσάνθος και Ανθίμος, για τους οποίους θα γίνει αναφορά στη συνέχεια, κατά την επίσκεψή τους στην Κω για διεξαγωγή ζητείας, το 1838 και το 1849, αντιστοίχως.

16. Θ. Παπαδόπουλου, *Κώδιξ Μονής Κύκκου*, ό.π., σ. 12, 24, 55.

17. Το σχετικό έγγραφο πρωτοδημοσιεύτηκε από τον Εμμανουήλ Καρπάθιο, *Αρχείον Ιεράς Μητροπόλεως Κω*, τ. Α', Αθήνα 1958, σ. 78-79.

18. Βασίλη Χατζηβασιλείου, *Ιστορία της Νήσου Κω. Αρχαία - Μεσαιωνική - Νεότερη*, τ. Α', Κως 1990, σ. 326.

1838 και το 1849, για διεξαγωγή εράνων<sup>19</sup>. Πιθανότατα στη Μονή ανήκε και το παρεκκλήσι της Παναγίας της Κατεβατής ή Χωστής, που βρίσκεται στον κεντρικό αρχαιολογικό χώρο της πόλης της Κω, αφού σε Κώδικα του «Αρχείου Δουλείας» αναφέρεται ότι παλαιότερα ονομαζόταν «Παναγία του Κύκκου»<sup>20</sup>.

Είναι αξιοσημείωτο ότι στα μέσα του 19ου αιώνα ανήλθε στον μητροπολιτικό θρόνο της Κω ο Κύπριος Παγκράτιος, ο οποίος υπήρξε σε νεαρή ηλικία μοναχός της Μονής Κύκκου. Στη συνέχεια, όμως, απεχώρησε από τη Μονή και υπηρέτησε ως Μέγας Εκκλησιάρχης του Οικουμενικού Πατριαρχείου και από το 1843 έως το 1853 ως Μητροπολίτης Κω, οπότε παραιτήθηκε για λόγους υγείας. Κατά το διάστημα αυτό, ο Παγκράτιος συνέτεινε με τη δράση του στην ίδρυση ελληνικού και αλληλοδιδασκτικού σχολείου στο νησί, το 1845. Επίσης, το 1853 μερίμνησε για την επαργύρωση της μεγάλης εικόνας της Θεοτόκου με την επιγραφή «Η Ελεούσα του Κύκκου», η οποία τοποθετήθηκε στο προσκυνητάρι του μητροπολιτικού ναού του Αγίου Νικολάου. Αργότερα επέστρεψε στην Κύπρο, όπου και απεβίωσε, κατά πάσα πιθανότητα τη δεκαετία του 1870<sup>21</sup>.

#### Το Μετόχιο στην Τρίπολη

Το Μετόχιο στην Τρίπολη του Λιβάνου είναι, μαζί με αυτό στη Βαρτζία της Γεωργίας, τα μόνα για τα οποία έχουμε υπόψη μας πληροφορίες για τον τρόπο που περιήλθαν στην κυριότητα της Μονής Κύκκου. Όπως αναφέρεται σχετικά, μετά τα τραγικά γεγονότα του 1821, που επέφεραν την οικονομική κατάρρευση της Μονής με τη σύληση της ακίνητης περιουσίας της και τη λεηλασία που ακολούθησε των περιουσιακών της στοιχείων από τους

---

19. Εμ. Καρπάθιου, *Αρχείον Ιεράς Μητροπόλεως Κω*, τ. Β', Αθήνα 1960, σ. 17, 36-37· Του ιδίου, *Εκκλησία Κω Δωδεκανήσου*, τ. Α' - α', Αθήνα 1968, σ. 323.

20. Βασίλη Χατζηβασιλείου, «Η Μονή του Κύκκου της Κύπρου και τα Μετόχια της στην Κω», *Αιγαιοπελαγίτικα Θέματα* 39 (1994) 35.

21. Για τον Παγκράτιο βλ. Κωστή Κοκκινόφτα, «Ο Μητροπολίτης Κώου Παγκράτιος (1843-1853) και τα Μετόχια της Ιεράς Μονής Κύκκου στην Κω», *Κυκκώτικα Μελετήματα*, τ. Α', Λευκωσία 1997, σ. 117-130· Του ιδίου, *Η Μονή Κύκκου στο Αρχείο της Αρχιεπισκοπής Κύπρου (1634-1878)*, ό.π., σ. 144-148· Αριστεΐδη Κουδουνάρη, *Βιογραφικόν Λεξικόν Κυπρίων 1800-1920*, Λευκωσία 2010, σ. 433.

Τούρκους κατακτητές, αρκετοί Κυκκώτες μοναχοί πραγματοποίησαν ζητείες εκτός Κύπρου, με απώτερο στόχο τη συλλογή χρηματικής βοήθειας για τη σωτηρία της Μονής της μετανοίας τους.

Ανάμεσά τους περιλαμβάνονταν και ο μοναχός Νικόδημος, ο οποίος, σύμφωνα με σχετικό «ιεροσφράγιστο μοναστηριακό έγγραφο», ημερομηνίας 30 Μαΐου 1847, εστάλη, κατά το 1838, στα μέρη της Συρίας για συνδρομές. Δύο χρόνια αργότερα, ο Νικόδημος επέστρεψε στην Κύπρο και παρέδωσε στη Μονή το ποσό των 13 χιλιάδων γροσίων, που κατάφερε να συλλέξει. Στη συνέχεια ανεχώρησε και πάλιν για το εξωτερικό, από όπου έστειλε, σε μεταγενέστερο χρόνο, άλλα 7.150 γρόσια. Στην Κύπρο επέστρεψε μετά από μία επταετία, έχοντας μαζί του δύο αργυρές κανδήλες, που προμηθεύτηκε έναντι 1.050 γροσίων, και ενημερώνοντας την αδελφότητα ότι είχε αγοράσει μία οικία κοντά στο λιμάνι της Τρίπολης, δαπανώντας, κατά τα λεγόμενά του, 15 χιλιάδες γρόσια από τα συλλεχθέντα ελέη και άλλες 10 χιλιάδες εξ ιδίων. Συμφώνησε δε, ότι θα διέμενε σε αυτήν, απαλλαγμένος οποιασδήποτε μοναστηριακής διακονίας, και θα καρπούτο το εισόδημά της, ενόσω ζούσε, ενώ στη συνέχεια, μετά τον θάνατό του, θα περιήρχετο στη Μονή, μαζί με οποιαδήποτε άλλη περιουσία αποκτούσε μελλοντικά<sup>22</sup>.

Από τρεις επιστολές, που προέρχονται από το Αρχείο του Βρετανικού Προξενείου της Λάρνακας, πληροφορούμαστε ότι ο Νικόλαος Πυλαρινός, όπως ήταν το λαϊκό όνομα του π. Νικοδήμου, καταγόταν από την Κεφαλληνία και πριν ενταχθεί στη Μονή Κύκκου είχε διατελέσει καπετάνιος σε πλοίο και ήταν κάτοχος προσωπικής περιουσίας. Η πρώτη από τις επιστολές αυτές, ημερομηνίας 19 Οκτωβρίου 1846, εστάλη από τον Νικόδημο στον Άγγλο πρόξενο της Βηρυτού και με αυτή ζητούσε τη βοήθειά του, ως υπήκοος της Ιονίου πολιτείας, που προστατευόταν από τη βρετανική αυτοκρατορία, στην αντιπαράθεση που είχε με τον Πατριάρχη Αντιοχείας. Ο τελευταίος, όπως σημείωνε, του ζητούσε να εγκαταλείψει την Τρίπολη, όπου ήταν εγκατεστημένος από επταετίας, και να επιστρέψει στη Μονή της

---

22. Βλ. Ιωάννη Θεοχαρίδη, *Ο Κώδικας 53 της Ιεράς Μονής Κύκκου. Οι πολύπλευρες δραστηριότητες της Μονής κατά την περίοδο 1843-1897*, Λευκωσία 2004, σ. 75-76, όπου δημοσιεύεται το σχετικό έγγραφο. Επίσης βλ. Ηγούμενου Κύκκου Χρυσοστόμου, *Η Ιερά Βασιλική και Σταυροπηγιακή Μονή του Κύκκου*, Κύπρος 1969, σ. 103, όπου αξιοποιούνται οι σχετικές πληροφορίες του ανωτέρω εγγράφου.



μετανοίας του. Ωστόσο, ο Πυλαρινός αρνείται να πράξει κάτι τέτοιο, υποστηρίζοντας ότι στερείτο των οικονομικών δυνατοτήτων, για να πραγματοποιήσει το ταξίδι της επιστροφής. Ζητούσε δε να του επιτραπεί να παραμείνει στην Τρίπολη, μέχρι να βρει αγοραστή και να εκποιήσει την οικία, στην οποία διέμενε, οπότε και θα επέστρεφε στην Κύπρο.

Ο Πατριάρχης Αντιοχείας με δική του επιστολή, ημερομηνίας 2 Φεβρουαρίου 1847, υπεραμυνόταν των θέσεών του και ανέφερε ότι η οικία στην οποία διέμενε ο Πυλαρινός ανήκε στη Μονή Κύκκου και είχε αγοραστεί με χρήματα, που είχαν συγκεντρωθεί από εράνους. Σημείωνε ακόμη, ότι θα τον διευκόλυνε οικονομικά, ώστε να επανακάμψει στην Κύπρο. Ας σημειωθεί ότι οι ανωτέρω αναφορές του Πατριάρχη δημιουργούν την εύλογη υποψία, ότι προέβη στην ενέργεια αυτή μετά από παράκληση του Ηγουμένου της Μονής Κύκκου, που φαίνεται αδυνατούσε να πείσει τον Πυλαρινό να επιστρέψει στη Μονή και να λογοδοτήσει για τα αποτελέσματα της αποστολής του.

Για το ίδιο ζήτημα ακολούθησε και τρίτη επιστολή, ημερομηνίας 8 Μαρτίου 1847, που εστάλη από το Αγγλικό Προξενείο της Βηρυτού προς αυτό της Λάρνακας, με την οποία ζητείτο από τους εργαζόμενους σε αυτό να βοηθήσουν τον Πυλαρινό, που επέστρεψε τελικά στο νησί<sup>23</sup>, οπότε και κατέληξε στην προαναφερθείσα συμφωνία με τη Μονή Κύκκου, η οποία κατεγράφη στο «ιεροσφράγιστο μοναστηριακό έγγραφο».

Στη συνέχεια, ο εκ Κεφαλληνίας Κυκκώτης μοναχός επέστρεψε στην Τρίπολη, όπου και έζησε το υπόλοιπο της ζωής του. Στο μεταξύ, στα μέσα περίπου του 19ου αιώνα, απέκτησε και ένα μεγάλο οικόπεδο, το οποίο, όπως πληροφόρησε τον τότε Ηγούμενο Κύκκου (1862-1890) Σωφρόνιο εποφθαλμιούσαν εκπρόσωποι της Δυτικής Εκκλησίας στην πόλη, που με διάφορες προφάσεις επεδίωκαν την υφαρπαγή του. Γι' αυτό και ο Σωφρόνιος, με δύο επιστολές του προς τους Πατριάρχη Αντιοχείας και Μητροπολίτη Τριπόλεως, ημερομηνίας 28

---

23. Για τις επιστολές αυτές βλ. Harry Luke, *Cyprus under the Turks 1571-1878*, London 1969, σ. 184-191.

Μαΐου 1868, ζητούσε τη βοήθειά τους για την εξακρίβωση της αλήθειας των καταγγελιών του Νικοδήμου και την προστασία των συμφερόντων της Μονής στην Τρίπολη<sup>24</sup>.

Μερικά χρόνια αργότερα, η Μονή Κύκκου, με την έκδοση επιτροπικού γράμματος, ημερομηνίας 24 Ιανουαρίου 1875, όρισε τον κάτοικο της Τρίπολης Αλέξανδρο Κατζίφλη ως επίτροπό της για να εποπτεύει την περιουσία του Νικοδήμου, που φαίνεται ήταν πλέον μεγάλης ηλικίας και είχε προβλήματα στη διαχείρισή της<sup>25</sup>.

Στο μεταξύ, ο Νικόδημος συνέταξε, στις 17 Σεπτεμβρίου 1862, διαθήκη, την οποία επιβεβαίωσε είκοσι περίπου χρόνια αργότερα, στις 9 Μαΐου 1881, και μερίμνησε για την επικύρωσή της από τον Μητροπολίτη Τριπόλεως, ενώ κατήρτισε και κατάλογο των αντικειμένων, που υπήρχαν στην κατοικία του. Σύμφωνα με αυτήν επιβεβαίωνε, ότι μετά τον θάνατό του, τόσο η κατοικία, όσο και το οικόπεδο στην Τρίπολη θα περιέρχονταν στην κυριότητα της Μονής Κύκκου, όχι, όμως, και το χρηματικό ποσό των 9.000 γροσίων της περιουσίας του, που κληροδοτούσε σε διάφορους ναούς της πόλης και στους ιερείς τους, στα σχολεία της, στους πτωχούς, στην υπηρέτριά του και στα δύο αδέλφια του. Όπως σημείωνε, άφηνε επίτροπο για την εκτέλεσή της τον κάτοικο της Τρίπολης Αβραάμ Τουρκ, ο οποίος υπήρξε αργότερα και επίτροπος των συμφερόντων της Μονής Κύκκου<sup>26</sup>.

---

24. Βλ. Ιω. Θεοχαρίδη, *Ο Κώδικας 53 της Ιεράς Μονής Κύκκου. Οι πολύπλευρες δραστηριότητες της Μονής κατά την περίοδο 1843-1897*, ό.π., σ. 121-123, 124-125, όπου δημοσιεύονται οι δύο επιστολές. Για τον Ηγούμενο Σωφρόνιο βλ. Θεοχάρη Σταυρίδη, «Οι Ηγούμενοι της Ιεράς Μονής Κύκκου: Προσωπογραφική μελέτη», *Επετηρίδα Κέντρου Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου* 7 (2006) 55-59· Κ. Κοκκινόφτα, *Η Μονή Κύκκου στο Αρχείο της Αρχιεπισκοπής Κύπρου (1634-1878)*, ό.π., σ. 166-167.

25. Σχετικό σημείωμα για την έκδοση του επιτροπικού γράμματος παρατίθεται σε κώδικα του Αρχείου της Μονής Κύκκου και δημοσιεύτηκε από τον Ιω. Θεοχαρίδη, *Ο Κώδικας 53 της Ιεράς Μονής Κύκκου. Οι πολύπλευρες δραστηριότητες της Μονής κατά την περίοδο 1843-1897*, ό.π., σ. 171.

26. Βλ. Ιω. Θεοχαρίδη, *Ο Κώδικας 53 της Ιεράς Μονής Κύκκου. Οι πολύπλευρες δραστηριότητες της Μονής κατά την περίοδο 1843-1897*, ό.π., σ. 239-245, όπου δημοσιεύονται τα σχετικά έγγραφα.

Λίγους μήνες μετά την επικύρωση της διαθήκης, ο Κυκκώτης μοναχός απεβίωσε, οπότε η Μονή Κύκκου απέστειλε τον Αρχιμανδρίτη Πανάρετο για να παραλάβει τα περιουσιακά του στοιχεία. Για τον σκοπό αυτό, ο Ηγούμενος Σωφρόνιος έστειλε δύο σχετικές επιστολές, ημερομηνίας 21 Ιουλίου 1881, προς τον Μητροπολίτη Τριπόλεως για να διευκολύνει τον Πανάρετο στην εκτέλεση της αποστολής του, και προς τον Πρόξενο της Ελλάδας στην Κύπρο για να μεσολαβήσει στον συνάδελφό του της Τρίπολης για το ίδιο θέμα. Προς δε τον Πανάρετο παραχωρήθηκε «μοναστηριακό πληρεξούσιο», επικυρωμένο από τον Αρχιεπίσκοπο Κύπρου, ίδιας ημερομηνίας με τις επιστολές, για την παραλαβή των περιουσιακών στοιχείων του Νικοδήμου. Ο Σωφρόνιος έστειλε επίσης ευχαριστήριες επιστολές, ημερομηνίας 15 Μαρτίου 1882, προς τον προαναφερθέντα Αλέξανδρο Κατζιφλή (ή Κατσεφλή) και προς τον κάτοικο της πόλης Ιμπραΐμ Τουρκ, για τη βοήθεια που παρέσχαν στον Αρχιμανδρίτη Πανάρετο, κατά τη διάρκεια της παραμονής του στην Τρίπολη<sup>27</sup>.

Τόσο η οικία, όσο και το οικόπεδο, που αγοράστηκαν από τον Νικόδημο στην Τρίπολη, παρέμειναν στην κυριότητα της Μονής Κύκκου μέχρι τη δεκαετία του 1890, οπότε ο νέος Ηγούμενος Γεράσιμος (1890-1911) αποφάσισε την εκποίηση αμφοτέρων. Γι' αυτό και έστειλε δύο επιστολές, ημερομηνίας 5/17 Φεβρουαρίου και 4 Μαΐου 1892, στον επίτροπο της Μονής στην Τρίπολη Αβραάμ Τουρκ, ζητώντας του να διευθετήσει την πώλησή τους και προτείνοντας κάποιες ενέργειες για την υπερπήδηση του προβλήματος με τους τίτλους ιδιοκτησίας, οι οποίοι είχαν απωλεσθεί στο πέρασμα του χρόνου. Φαίνεται, όμως, ότι η ενέργεια αυτή της Μονής Κύκκου δεν βρήκε σύμφωνο τον Μητροπολίτη Τριπόλεως, ο οποίος με τηλεγράφημα και στη συνέχεια με επιστολή του ζήτησε από τον Γεράσιμο, στην περίπτωση που θα επέμενε στην εκποίησή τους, να προτιμήσει την Ορθόδοξη κοινότητα της πόλης.

Στην απαντητική του επιστολή του, ημερομηνίας 23 Ιουνίου 1892, ο Γεράσιμος διασώζει αρκετές πληροφορίες σχετικές με την απόφαση της Μονής Κύκκου, που έλαβε στα τέλη του 19ου αιώνα, για να εκποιήσει πολλά από τα εκτός Κύπρου Μετόχια της. Όπως σημείωνε, τα περισσότερα βρίσκονταν διάσπαρτα σε απομακρυσμένες περιοχές και η

---

27. Βλ. Ιω. Θεοχαρίδη, *Ο Κώδικας 53 της Ιεράς Μονής Κύκκου. Οι πολύπλευρες δραστηριότητες της Μονής κατά την περίοδο 1843-1897*, ό.π., σ. 251-254, 278-280, όπου δημοσιεύονται τα ανωτέρω έγγραφα.

κατάσταση τους ήταν τέτοια, που δεν απέφεραν εισοδήματα. Προσέθετε ακόμη, ότι η Μονή είχε περιπέσει, λόγω των γενικότερων πολιτικοοικονομικών συνθηκών, σε δυσβάστακτα χρέη, που θα μειώνονταν δραστικά στην περίπτωση της εκποίησης περιουσιακών της στοιχείων, τα οποία δεν παρείχαν σε αυτήν κανένα οικονομικό όφελος. Σημείωνε επίσης, ότι για τον σκοπό αυτό είχε γράψει από το προηγούμενο έτος στους κατά τόπους επιτρόπους της Μονής και τους ζητούσε να θέσουν σε δημοπρασία την ακίνητη και μη προσοδοφόρα περιουσία της.

Ο Γεράσιμος πληροφορούσε τον Μητροπολίτη Τριπόλεως, ότι το ίδιο έπραξε και για το Μετόχιο του Λιβάνου, όπου η προσφορά του Χριστιανού Ορθόδοξου Άννα Άσσα είχε κριθεί συμφέρουσα για τη Μονή. Πληροφορήθηκε, όμως, ότι υπήρχε ενδεχόμενο ο αγοραστής να ήταν στην πραγματικότητα κάποιος Οθωμανός, στον οποίο ο Άσσα θα παραχωρούσε την κυριότητα του Μετοχίου. Γι' αυτό ζήτησε και έλαβε τη διαβεβαίωσή του ότι θα είχε το οίκημα, που θα αγόραζε, ως κατοικία του και δεν θα το παραχωρούσε σε Οθωμανούς. Τον ενημέρωνε ακόμη ότι, για πρακτικούς αλλά και για ηθικούς λόγους, αφού είχε πλέον δεσμευτεί, ήταν αδύνατο να ανακαλέσει την πώληση του Μετοχίου στον Άσσα. Γι' αυτό και εισηγείτο ότι καλό θα ήταν να διαπραγματευτεί ο ίδιος απευθείας με τον νέο ιδιοκτήτη την αγορά του οικήματος.

Δύο μέρες αργότερα, ο Γεράσιμος ενημέρωσε με επιστολή και τον επίτροπο της Μονής, Αβραάμ Τουρκ, για την εξέλιξη των γεγονότων και τον καλούσε να προχωρήσει στην τιτλοποίηση του Μετοχίου στον πλειοδότη, αφού αυτός είχε καταβάλει ήδη το μεγαλύτερο μέρος των χρημάτων.

Επιστολή για το ζήτημα της πώλησης του Μετοχίου της Τρίπολης, ημερομηνίας 14/26 Οκτωβρίου 1892, έστειλε ο Ηγούμενος Κύκκου και σε κάτοικο της πόλης, που όπως φαίνεται, του είχε επίσης ζητήσει να αναβάλει την εκποίησή του. Όπως και προς τον Μητροπολίτη Τριπόλεως, ο Γεράσιμος εξηγούσε τους λόγους που υποχρέωσαν τη Μονή στην πώληση ακίνητης περιουσίας της. Τον πληροφορούσε δε, ότι η διαδικασία της εκποίησης του ακινήτου της Τρίπολης είχε ήδη σχεδόν ολοκληρωθεί, γεγονός που καθιστούσε αδύνατη τη διακοπή της. Οι δε ενστάσεις τόσο του ιδίου, όσο και του Μητροπολίτη, είχαν φθάσει πολύ αργά, όταν πια η Μονή είχε δεσμευθεί αμετάκλητα για την πώληση του ακινήτου.

Ο Γεράσιμος έστειλε ακόμη δύο επιστολές, ημερομηνίας 15 Ιανουαρίου και 21 Ιουνίου 1893, στον Αβραάμ Τουρκ, από τις οποίες πληροφορούμαστε ότι είχαν ολοκληρωθεί

οι πωλήσεις, τόσο του Μετοχίου, όσο και του οικοπέδου. Σε αυτές γίνεται ακόμη αναφορά στα προσκόμματα, που έθετε ο Μητροπολίτης Τριπόλεως στην ολοκλήρωση των διαδικασιών τιτλοποίησης των ανωτέρω στους αγοραστές, γεγονός που υποχρέωσε τον Ηγούμενο Κύκκου να στείλει στον Επίτροπο της Μονής έγγραφο του Καδή της Λευκωσίας, πιστοποιημένο από αρμόδιο υπάλληλο της Βρετανικής διοίκησης του νησιού. Σύμφωνα με αυτό, η Μονή, με βάση των σουλτανικά φερμάνια και ως νόμιμος ιδιοκτήτης των θανόντων κληρικών της, μπορούσε να προβαίνει σε αγοραπωλησίες της κτηματικής περιουσίας της, χωρίς κανένας να έχει το δικαίωμα να παρεμβαίνει<sup>28</sup>. Φαίνεται ότι αυτή ήταν και η τελευταία σχέση της Μονής με το Μετόχιό της στην Τρίπολη, αφού στα έγγραφα της εποχής, από ό,τι έχουμε υπόψη μας, δεν γίνεται καμία άλλη αναφορά.

#### Το Μετόχιο της Ξάνθης

Το Μετόχιο της Ξάνθης αναφέρεται σε κατάλογο συνδρομητών εκκλησιαστικού βιβλίου, που εκδόθηκε στην Κωνσταντινούπολη, το 1858. Όπως σημειώνεται, σε αυτό υπηρετούσε τότε ο Κυκκώτης Αρχιμανδρίτης Ιωακείμ (†1890), ο οποίος μας είναι γνωστός από διάφορες επιστολές και την ποικίλη δράση του υπέρ της Μονής Κύκκου, που ανέπτυξε κατά το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα. Επίσης, αναφέρεται ότι στο ίδιο Μετόχιο διέμεναν και άλλοι τρεις μοναχοί, οι Έξαρχος Γεράσιμος, Έξαρχος Δαμασκηνός ζωγράφος και μοναχός Γρηγόριος. Για τους τελευταίους, όμως, δεν έχουμε υπόψη μας βιογραφικά στοιχεία και δεν γνωρίζουμε κατά πόσο ήταν μέλη της αδελφότητας της Μονής Κύκκου ή αν απλώς

---

28. Οι επτά αυτές επιστολές του Ηγουμένου Γερασίμου προς τους Αβραάμ Τουρκ, Μητροπολίτη Τριπόλεως και ανώνυμο κάτοικο της πόλης δημοσιεύτηκαν από τον Μακάριο Τηλλυρίδη, *Ανέκδοτος Αλληλογραφία της Ιεράς Μονής Κύκκου 1891-1897*, Λευκωσία 1996, σ. 26-27, 40, 49-50, 51, 56, 66-67, 68-69. Για τον Γεράσιμο βλ. Θ. Σταυρίδη, «Οι Ηγούμενοι της Ιεράς Μονής Κύκκου: Προσωπογραφική μελέτη», *ό.π.*, σ. 59-62.

υπηρετούσαν στο Μετόχιο<sup>29</sup>. Για το Μετόχιο αυτό δεν έχουμε υπόψη μας οποιαδήποτε άλλα στοιχεία.

#### Το Μετόχιο στις Σέρρες

Το Μετόχιο στις Σέρρες αναφέρεται από την προφορική παράδοση της αδελφότητας, που κατέγραψε ο λόγιος ιστοριοδίφης Λοΐζος Φιλίππου σε σχέση με τη μόρφωση του Ηγουμένου Κύκκου (1826-1861) Νεοφύτου. Σύμφωνα με όσα σημειώνει, ο Νεόφυτος είχε φοιτήσει στην Ελληνική Σχολή Σερρών, κατά την περίοδο που διέμενε στο Μετόχιο, το οποίο διατηρούσε η Μονή στην πόλη αυτή<sup>30</sup>. Έμμεση μαρτυρία για επάνδρωσή του με Κυκκώτη μοναχό αποτελεί η συμπερίληψη του Ιερομόναχου Μελέτιου Κυκκώτη ανάμεσα στους συνδρομητές βιβλίου, που εξεδόθη το 1826 στη Πέστη, με τη σημείωση ότι ήταν πνευματικός των κατοίκων των Σερρών<sup>31</sup>. Για το Μετόχιο αυτό επίσης δεν έχουμε υπόψη μας οποιαδήποτε άλλα στοιχεία.

#### Το Μετόχιο της Εφέσου

Φαίνεται ότι η Μονή Κύκκου διατηρούσε Μετόχιο και στην πόλη Έφεσο της Μικράς Ασίας, όπως μπορούμε να συμπεράνουμε από σχετική καταγραφή στον «Κώδικα Κύκκου». Σύμφωνα με όσα σημειώνονται σε αυτόν, τον Μάρτιο του 1758 επέστρεψε στη Μονή ο Πρωτοσύγκελλος παπα-Ιωαννίκιος, ο οποίος λογοδότησε για τα χρήματα που δαπάνησε κατά τη διάρκεια του «ταξιδιού του» στην Έφεσο, ανάμεσα στα οποία περιλαμβάνονταν και 1.130

---

29. Γ. Μύαρη, «Κυκκώτες συνδρομητές σε βιβλία του Μείζονος Ελληνισμού από την περίοδο του Διαφωτισμού ως τα μέσα του εικοστού αιώνα», *ό.π.*, σ. 552-553. Για τη ζωή του Ιωακείμ βλ. Κ. Κοκκινόφτα, *Η Μονή Κύκκου στο Αρχείο της Αρχιεπισκοπής Κύπρου (1634-1878)*, *ό.π.*, σ. 184-189.

30. Λοΐζου Φιλίππου, *Η Εκκλησία Κύπρου επί Τουρκοκρατίας*, Λευκωσία 1975, σ. 290. Για τον Ηγούμενο Νεόφυτο βλ. Θ. Σταυρίδη, «Οι Ηγούμενοι της Ιεράς Μονής Κύκκου: Προσωπογραφική μελέτη», *ό.π.*, σ. 53-55· Κ. Κοκκινόφτα, *Η Μονή Κύκκου στο Αρχείο της Αρχιεπισκοπής Κύπρου (1634-1878)*, *ό.π.*, σ. 159-166.

31. Γ. Μύαρη, «Κυκκώτες συνδρομητές σε βιβλία του Μείζονος Ελληνισμού από την περίοδο του Διαφωτισμού ως τα μέσα του εικοστού αιώνα», *ό.π.*, σ. 546.

γρόσια για την ανακαίνιση Μετοχίου, γεγονός που ερμηνεύεται ως αναφορά σε ύπαρξη κτηριακής μοναστηριακής περιουσίας στην πόλη. Σύμφωνα δε με άλλη καταγραφή, ο Ιωαννίκιος, που είχε τώρα το οφίκιο του Αρχιμανδρίτη, επέστρεψε από το «ταξίδιον της Εφέσου» τον Φεβρουάριο του 1768, οπότε παρέδωσε στην αδελφότητα διάφορα εκκλησιαστικά σκεύη και άμφια, καθώς και μετρητά, ενώ έδωσε και λογαριασμό για 960 γρόσια «για τα καινούρια οσπήτια με τα μαχαζία των», φράση που φανερώνει την ύπαρξη ακίνητης περιουσίας της Μονής στην πόλη. Ωστόσο, στις πηγές της εποχής, όπως στην έκδοση της ιστορίας της Μονής Κύκκου του Εφραίμ του Αθηναίου και στις κατά καιρούς επανεκδόσεις της, δεν γίνεται, από ό,τι έχουμε υπόψη μας, καμία αναφορά στο Μετόχιο αυτό.

Ενισχυτική της άποψης, ότι η Μονή διατηρούσε Μετόχιο στην Έφεσο είναι και η επαναλαμβανόμενη αναφορά στον «Κώδικα Κύκκου» για αποστολές Κυκκωτών μοναχών «στο ταξίδιον της Εφέσου». Για παράδειγμα, αναφέρεται ότι το 1737 πήγε στο «ταξίδιον» της Εφέσου ο παπα-Γεννάδιος, έχοντας μαζί του άγια λείψανα και συνοδεία τον γέροντα μοναχό Χρύσανθο. Μετά δε τον θάνατο του Χρυσάνθου, που συνέβη δύο χρόνια αργότερα, «το ταξίδιον» εδόθη στον μοναχό παπα-Μακάριο, ο οποίος βρισκόταν τότε στη Σμύρνη. Σύμφωνα δε με άλλη σχετική καταγραφή, ο παπα-Μακάριος μετέβη στο «ταξίδιον» της Σμύρνης και της Εφέσου τον Μάρτιο του 1742, έχοντας μαζί του άγια λείψανα και συνοδεία τρεις Κυκκώτες μοναχούς, τους Αθανάσιο, Χρύσανθο και Ιωαννίκιο. Το 1748 υπηρέτησε στο «ταξίδιον» ο προαναφερθείς παπα-Ιωαννίκιος, ο οποίος μετέβη σε αυτό και το 1750, έχοντας μαζί του άγια λείψανα και συνοδεία τρεις Κυκκώτες μοναχούς, τους Γεράσιμο, Αθανάσιο και Ακάκιο. Σύμφωνα με τον Κώδικα, ο ίδιος Ιερομόναχος διορίστηκε ξανά στο «ταξίδιον» και το 1758<sup>32</sup>.

Για το Μετόχιο της Εφέσου δεν έχουμε υπόψη μας οτιδήποτε άλλο σχετικό.

---

32. Θ. Παπαδόπουλου, *Κώδιξ Μονής Κύκκου*, ό.π., σ. 11-14, 20, 38, 181 (για το ταξίδι της Εφέσου), σ. 55 (για την ανακαίνιση του Μετοχίου).